

BSCI (Inicijativa poslovno-društvene saglasnosti) Kodeks ponašanja

Ovaj Kodeks ponašanja (BSCI Kodeks ponašanja) predstavlja set principa i vrednosti kojih se pridržava kompanija DRENİK ND d.o.o. Očekujemo i od svojih poslovnih partnera, svih kompanija u lancu nabavke, kao i zaposlenih i ostalih učesnika u poslovnim procesima da prihvate i ponašaju se u skladu sa njim.

Ovaj Kodeks poštuje aktuelna načela inicijative poslovno-društvene saglasnosti (Business Social Compliance Initiative/BSCI/) i zasnovan je na međunarodnim sporazumima poput Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, dečijim pravima i poslovnim principima, vodećih principa poslovanja i ljudskih prava UN-a, vodećih principa OECD-a, Globalnog dogovora UN-a, kao i konvencijama i preporukama Međunarodne organizacije rada koji su od suštinskog značaja za poboljšanje uslova rada u lancu nabavke.

DRENİK ND d.o.o. neguje konstruktivan i otvoren dijalog među poslovnim partnerima i zainteresovanim stranama kako bi poboljšali principe društveno odgovornog poslovanja. Takođe, on pomaže stvaranju konstruktivnog i odgovornog odnosa između zaposlenih i menadžmenta što je osnova za postizanje održivog poslovanja.

Principi izneti u BSCI Kodeksu ponašanja predstvaljaju težnje i minimalna očekivanja BSCI učesnika vezano za društvene kodekse njihovih lanaca nabavke.

BSCI Učesnici se obavezuju da koriste razumne napore za postizanje ciljeva postavljenih u BSCI Kodeksu ponašanja. Stoga, preduzimaju se mere kako bi se svi pridružili primeni ovih principa, uvažavajući sve raznolikosti u kojima posluju učesnici u lancu nabavke.

Poštovanje kodeksa

Poštovanje nacionalnih zakona i propisa je prva obaveza kompanije. U zemljama u kojima su nacionalni zakoni i propisi u sukobu sa, ili postavljaju različite standarde zaštite u odnosu na BSCI Kodeks ponašanja, kompanije bi trebalo da nadju načine da poštuju principe koji obezbeđuju maksimalnu zaštitu zaposlenih i životne sredine.

PRINCIPI

BSCI Učesnici očekuju da svi njihovi poslovni partneri poštuju BSCI Kodeks ponašanja. Pored toga, od poslovnih partnera se očekuje:

- a) da preduzmu sve neophodne i razumne mere kako bi se primenio BSCI Kodeks ponašanja i
- b) da razmenjuju sve informacije koje predstavljaju eventualni rizik za primenu KSCI Kodeksa ponašanja.

Učešće i zaštita zaposlenih

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke moraju ustanoviti dobru upravljačku praksu koja uključuje radnike i njihove predstavnike u zdravoj razmeni informacija o problemima na radnom mestu, i da dozvoljavaju adekvatne mere za zaštitu radnika u skladu sa težnjama BSCI Kodeksa ponašanja. Kompanije bi trebalo da preduzmu konkretne mere za upoznavanje zaposlenih sa njihovim pravima i odgovornostima. Kontinuirana obuka na svakom nivou rada je od suštinskog značaja, naročito kada se radi o bezbednosti i zaštiti na radu.

Kompanije bi trebalo da ustanove efikasne mehanizme za realizaciju prava na žalbu. Čak i kada su sudski sistemi efikasni, žalbeni mehanizmi mogu da ponude određene prednosti kao što su brzina pristupa i eliminisanje nedostataka i smanjeni troškovi.

Sloboda udruživanja i kolektivno pregovaranje

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke priznaju pravo zaposlenima da slobodno formiraju udruženja zaposlenih po svom izboru i da im pristupaju, kao i da vode kolektivne pregovore u skladu sa načelima nacionalne regulative.

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke ne smeju vršiti diskriminaciju zaposlenih na osnovu učešća u udruženjima zaposlenih, niti sprečavati predstavnike radnika da imaju pristup radnicima na radnom mestu ili da sa njima komuniciraju na druge načine.

Bez diskriminacije

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke, prilikom zapošljavanja, isplate zarada, dodatnog školovanja, napredovanja, prestanka radnog odnosa i uopšte, moraju sprečiti diskriminaciju odnosno ne smeju odobravati diskriminaciju lica na osnovu rase, porekla, društvenog položaja, etničke ili nacionalne pripadnosti, religije, invaliditeta, seksualne orijentacije, članstva u udruženjima, političke pripadnosti, porodičnih obaveza i pola.

Radnici naročito neće biti uznemiravani ili kažnjeni po bilo kom prethodno navedenom osnovu.

Primerena naknada za rad

Poslovni partneri slede princip primerene naknade za rad kada obezbeđuju naknadu koja je dovoljna da obezbedi pristojan život, kao i na socijalna davanja zakonom zagarantovana.

Od poslovnih partnera se očekuje da će se uskladiti, najmanje, sa zaradama propisanim zakonom o minimalnoj zaradi u državi u kojoj posluju ili privrednim standardima odobrenim na osnovu kolektivnog pregovaranja, zavisno šta je veće.

Zarade treba da se isplaćuju na vreme, redovno i u potpunosti u nacionalnoj valuti. Zaposlenima mora biti obezbedjeno objašnjenje strukture naknada za rad i dodatnih davanja.

Odbici se mogu dozvoliti samo pod uslovom i u meri kako je to propisano zakonom ili utvrđeno kolektivnim ugovorom.

Razumno radno vreme

Poslovni partneri moraju poštovati relevantne zakone i standarde u pogledu radnog vremena.

Od radnika se ne zahteva da radi više od 48 regularnih sati nedeljno. U jednoj radnoj nedelji mora se obezbediti najmanje jedan slobodan dan. Takođe, poslovni partneri će garantovati svojim radnicima pravo na pauze za odmor svakog radnog dana. U posebnim slučajevima koje definiše Međunarodna organizacija rada, može se prekoračiti granica prethodno propisanog radnog vremena, kada je dozvoljen prekovremeni rad.

Prekovremeni rad treba da bude izuzetak, na dobrovoljnoj osnovi, plaćen po višoj stopi koja ne sme biti manja od normalne tarife uvećane za četvrtinu i isti neće uticati na povećanje opasnosti na poslu.

Zaštita na radu

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. dužni su da omoguće bezbedno, čisto i zdravo radno okruženje. Oni moraju imenovati osobu koja će biti odgovorna za zdravlje i bezbednost zaposlenih, kao i za poštovanje svih zahteva iz ove oblasti. Poslovni partneri će preduzeti sve mere u sprečavanju nezgoda na radu, povreda ili bolesti radnika koji se javljaju na osnovu ili u vezi sa radom. Ove mere bi trebalo da smanje uzroke opasnosti koji se nalaze u radnom okruženju.

Ugroženi pojedinci kao što su mladi radnici, mlade majke i trudnice i osobe sa invaliditetom će imati posebnu zaštitu.

Poslovni partneri će obezbediti da postoje sistemi za utvrđivanje, procenu, izbegavanje i odgovor na potencijalna ugrožavanja zdravlja i bezbednosti radnika.

Aktivna saradnja između rukovodstva zaposlenih i radnika ili njihovih predstavnika je od suštinskog značaja za razvoj i primenu sistema usmerenih ka obezbeđivanju bezbednog i zdravog radnog okruženja.

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke preduzimaju napore da unaprede zaštitu zaposlenih u slučaju nezgoda, između ostalog kroz sisteme obaveznog osiguranja.

U okviru svoje odgovornosti oni preduzimaju sve odgovarajuće mere da obezbede stabilnost i bezbednost objekata i postrojenja koji se koriste. Takođe, poslovni partneri će poštovati pravo radnika da napuste prostorije u slučaju neposredne opasnosti, a da za to ne traže posebnu dozvolu.

Poslovni partneri će obezbediti adekvatnu medicinsku pomoć na radnom mestu i povezanim prostorijama.

Takođe, obezbediće pristup vodi za piće, bezbedne i čiste prostorije za ishranu i odmor, kao i čiste i bezbedne prostorije za pripremu i čuvanje životnih namirnica. Svim zaposlenima, u svakom trenutku, mora biti obezbeđena propisana besplatna efikasna lična zaštitna oprema (LZO). Toaleti i prostorije za ličnu higijenu moraju biti čisti i bezbedni i moraju zadovoljavati osnovne potrebe.

Dečiji rad i zaštita mladih

Dečiji rad je rad koji obavlja lice mlađe od 15 godina starosti, osim u slučaju kada lokalno zakonodavstvo predviđa višu minimalnu starosnu granicu, odnosno duže trajanje obaveznog školovanja – tada je merodavna viša starosna granica. Ukoliko je zakonska minimalna starosna granica u skladu sa izuzecima određenim Konvencijom Međunarodne organizacije rada (ILO) br.138 za zemlje u razvoju određena na 14 godina, merodavna je niža starosna granica.

Kao “mladi radnici” označavaju se zaposleni koji su stariji od dece u gore pomenutom smislu, ali su mlađi od 18 godina.

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. i dobavljači u lancu nabavke ne smeju direktno ili indirektno koristiti ili odobravati dečiji rad u gore pomenutom smislu. Oni su obavezni da u okviru procesa zapošljavanja ustanove pouzdane mehanizme određivanja starosti zaposlenih, koji, ni u kom slučaju, ne smeju dovesti do ponižavajućeg ili nedostojnog tretmana zaposlenih. Ovaj princip ima za cilj zaštitu dece od bilo kakvog oblika eksploatacije.

Poslovni partneri moraju da obezbede da mladi radnici, ukoliko su angažovani, ne obavljaju noćni rad i da na radnom mestu budu zaštićeni od uslova koji mogu ugroze njihovo zdravlje, bezbednost, moral, kao i fizički i psihički razvoj.

Poslovni partneri će uspostaviti neophodne mehanizme zaštite, identifikacije i ublažavanja štete nanete mladim radnicima. Posebna pažnja se posvećuje tome da mladi radnici imaju pristup efikasnim mehanizmima žalbe i šemama i programima obuka vezanim za zaštitu na radu.

Bez nesigurnog zapošljavanja

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. moraju obezbediti da njihovi radni uslovi ne dovedu do nestabilnosti i društvenog ili ekonomskog ugrožavanja zaposlenih. Oni moraju obezbediti da se sve delatnosti obavljaju na osnovu priznatih i dokumentovanih radnih ugovora koji su u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, običajima, praksom i međunarodnim radnim standardima, u zavisnosti od toga koji od njih pruža veću zaštitu.

Pre stupanja u radni odnos poslovni partneri moraju pružiti zaposlenima jasne informacije u vezi sa njihovim pravima, obavezama i uslovima rada, uključujući radno vreme, iznos zarade, pravo na odmor, pravo na otkaz radnog odnosa, zaštitu porodilja i uslove plaćanja. Poslovni partneri bi trebalo da imaju za cilj da obezbede pristojne radne uslove koji takođe podržavaju radnike, i žene i muškarce, u njihovim ulogama roditelja ili staratelja, naročito kada su u pitanju migranti ili sezonski radnici čija su deca ostala u njihovim mestima stanovanja.

Poslovni partneri ne smeju koristiti radne odnose protivno njihovoj zakonom određenoj svrsi. Ovo obuhvata – ali se ne ograničava na – (a) programe obuke koji nemaju za cilj sticanje kvalifikacija ili zasnivanje stalnog radnog odnosa, (b) sezonski ili povremeni rad kada se isti koristi kako bi se umanjila zaštita zaposlenih i (c) ugovore o najmu radne snage. Osim toga, korišćenje podugovaranja ne mora da ugrozi prava radnika.

Zaštita životne sredine

Poslovni partneri moraju izvršiti procenu uticaja svojih poslovnih operacija i aktivnosti na životnu sredinu i ustanoviti efikasne smernice i postupke kojima se dokazuje odgovornost u pogledu zaštite životne sredine, kao i da se postaraju da prirodni resursi budu korišćeni na najefikasniji način. Oni

će nastojati da primenjuju adekvatne mere kako bi sprečili ili minimizirali neželjene efekte na zajednicu, prirodne resurse i životnu sredinu u celini.

Etičko poslovno ponašanje

Poslovni partneri kompanije DRENİK ND d.o.o. se obavezuju da neće uzeti učešća u korupciji, ucenama ili malverzacijama bilo koje vrste, kao i davanju mita, uključujući (ne ograničavajući se samo na) obećavanje, nuđenje ili obezbeđivanje nedopuštenih finansijskih ili drugih koristi.

Od njih se očekuje da raspoložu ispravnim informacijama o svojim delatnostima, strukturi i radu, kao i da ih prezentuju u skladu sa važećim propisima i uporednom praksom odgovarajuće branše.

Poslovni partneri ne smeju da učestvuju u falsifikovanju takvih informacija ili radnjama prevare u lancu nabavke.

Pored toga, lični podaci (uključujući i podatke zaposlenih, poslovnih partnera, klijenata i potrošača u svom delokrugu odgovornosti) moraju biti prikupljeni, korišćeni i zaštićeni sa odgovarajućim stepenom pažnje. Prikupljanje, korišćenje i zaštita ličnih podataka se mora realizovati u skladu sa zakonima i pravnim normama koje se tiču zaštite podataka.

Nepoštovanje principa

Od poslovnih partnera kompanije DRENİK ND d.o.o. očekuje se poštovanje gore navedenih principa. Razumno je da neka od pomenutih principa ne mogu u svakom trenutku da budu ispunjena u potpunosti, ali za kompaniju DRENİK ND d.o.o. je važno da poslovni partneri preduzmu sve korake kako bi se u odgovarajućem periodu došlo do poštovanja ovih načela.

U Beogradu, septembar 2021.

DRENİK ND d.o.o.

